

EGÉSZSÉGÜGY

Befektetés a jövőbe

Fotó: MTI

A hazai egészségügyi ellátás egyik meghatározó prioritása a gyermek-egészségügy és a család-egészségügyi rendszer tudatos fejlesztése lehet.

A kórházak által az év első felében felhalmozott több mint 60 milliárd forintos adósság sokak számára az alulfinanszírozott rendszer egyik legfontosabb jelzőszáma. Jóllehet a működésbiztonságot lehetővé tevő stabil pénzügyi helyzet kialakítása alapvetően gazdasági és nem orvosszakmai feladat, ugyanakkor azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az egészségügy kihívásaira nehéz úgy előremutató válaszokat adni, ha az intézmények pénzügyi kistafirozását kizárólag az állami költségvetés szűkre szabott kereteitől tesszük függővé.

A bajban lévő intézményi szektor, mint a szüleikhez segítségért forduló, önbizalom-hiányos kisgyermek, az adósságválság kezelését szinte teljes egészében a mindenhatóan titulált állam és/vagy az unió részéről biztosított források meglétéhez köti. A kialakult helyzetet természetesen nem lehet kizárólag az intézményi vezetők nyakába varrni, hiszen a jelenlegi finanszírozási rendszer nemcsak hogy idejétmúlt, de egyszerűen alkalmatlan arra, hogy a kórházi vezetőknek elegendő mozgásteret nyújtson egy korszerű betegellátást előtérbe helyező szervezeti és gazdasági modell kialakítására.

Am ahogy egy vállalat menedzsmentjének is elsősorban a piacra kell megteremtenie a működéséhez és fejlődéséhez szükséges erőforrások hosszú távú háttérét, és nem hagyatkozhat egy életen keresztül tulajdonosainak és befektetőinek tartós jóindulatára, nem várható el egyetlen felelősen tevékenykedő kormánytól sem, hogy a kórházak pénzügyi értelemben vett konszolidációját akkor is biztosítsa, ha a különböző pótlólagos forrásokat esetleg átgondolatlan, a pillanatnyi túlélési érdekeket előtérbe helyező beruházásokra fordítják.

HEIM PÁL

Öszintén remélem, hogy elértük az egészségügyben a gödör alját és innen már csak felfelé visz az út.

Némiképp leegyszerűsítve: minél több pénzt pumpálunk úgy az egészségügybe, hogy annak nincsenek mérhető gazdasági és/vagy a betegelégedettségi mutatókban megjelenő társadalmi eredményei, annál kevésbé várható, hogy a forrásfelhasználás hatékonyságának javulásában érdemi előrelépés történjen. A pénzre azonban nemcsak hogy szüksége van az egészségügynek, hanem a következetesen kidolgozott és végrehajtott stratégiák, valamint a pontosan definiált fejlesztési fókuszpontok segítségével hazánk felemelkedésében is meghatározó szerepet játszhat. A piaci realitásokat figyelembe véve nézzük meg, hogyan történne egy hasonló helyzet kezelése a vállalati – például a startup – szférában. (1) Amennyiben rendelkezésünkre áll a világmegváltónak gondolt ötlet és mérlegetlünk az ötletből létrejött termék vagy szolgáltatás lehetséges piaci esélyeit is, néhány úgynevezett korai követőre is szükségünk lesz, akik igazolják, hogy a termékünk vagy szolgáltatásunk piacképes. (2) Ha az elinduláshoz nincsen forrásunk, akkor kereshetünk egy üzleti angyalt vagy

kockázati tőkést (ebben az esetben magát az államot, közvetve pedig minket, adófizető polgárokat). (3) A potenciális befektetőnek – a költségvetésért felelős grémiumnak – bemutatjuk a víziókat, emellett pedig a fejlesztéssel elérhető gazdasági eredményekre is előrejelzéseket adunk. (4) Ha szerencsénk van és jó a meggyőző erőnk is, hamarosan célt érünk és megfelelő szerződések, egyéb garanciák mellett folyósítják számunkra a projekt megvalósításához szükséges források ütemezett részét. (5) Ahogy halad a munka és jönnek a remélt eredmények, a befektetés is lassan átfordul a megtérülés irányába, a tőkét biztosító felek pedig eladhatják a részesedésüket, vagy további fejlesztések elindításáról és finanszírozásáról dönthetnek, immár közösen.

A pénz elköltését tehát előrelátóan kell megtervezni, felhasználásának módját pedig a befektetés által kiváltott vagy legalábbis remélt eredményekhez kell (érdemes) kötni. A befektetési döntés ezért minden esetben attól függ, hogy az investíció által kiváltott társadalmi, gazdasági, esetleg politikai nyereség mennyire korrelál a beruházott javak mértékével. Az egészségügy strukturális átalakítása látszólag ezer zéró összegű játszma, amelyben rövid távon senki sem járhat igazán jól. Ugyanakkor őszintén remélem, hogy elértük az egészségügyben a gödör alját és innen már csak felfelé visz az út, azaz a játszmának idővel lehet más kimenetele is.

Ha képesek vagyunk tovább látni önnön, gyarló érdekeinken, a rosszul működő rendszereimék és szociális beidegződések elhagyásával hosszú távon egy egészségesebb és gazdaságilag is versenykéesebb nemzedék felnövekedésére nyílik esélyünk. A kérdés már csak az, hogy hol érdemes elkezdeni ezt a változást, és hogy melyik terület fejlesztése lehetne egy új egészségügyi stratégia gyújtópontjában.

A versenyképességet szem előtt tartó szervezetek – és ez alól a kormányok sem kivételek – kivétel nélkül a jövőbe fektetnek be. Profitjukat, kapcsolati tőkéjüket, tudásukat ott kamatoztatják, ahol legnagyobb a fogékonyság rá: a fiataloknál és a gyermekeknél. Minél többet tudunk a minket körülvevő világ lehetőségeiről, a rendelkezésre álló technológiákról, annál nagyobb az esélyünk arra is, hogy elhelyezkedhessünk és megkeressenek minket egy állásajánlattal akár a világ másik pontjáról is, és minél gazdagabb az ismeretünk az egészségről, annál nagyobb az esélyünk annak fenntartására is.

Az oktatás és az egészségügy éppen a fentiek miatt egymással közeli rokonságban álló területek. Az egészségügy szerkezeti átalakításában a gyermek- és család-egészségügy, valamint az oktatásügyi stratégiai szintű, egymással szoros szövetségben álló fejlesztése éppen ezért kulcsterületként jelenhet meg. Hiszen hogyan is remélhetnénk tartós társadalmi felemelkedést akkor, ha nem a jövő generációt helyezük előtérbe, és nem nekik nyújtunk követendő mintákat már a gyermekkorban? A gyermekegészségügyi tudatos és markáns fejlesztése ennek mentén a hazai egészségügyi ellátás egyik meghatározó prioritása lehet. Mondhatnánk, ösztársadalmi szinten megjelenő elemi érdeke.

Egy preventív módszereket is alkalmazó, fejlett gyermek- és család-egészségügyi rendszer, illetve az ebben szocializálódott társadalom hosszú távú életkilátásai is jelentősen javulhatnak, miközben idővel a felnőttellátás gyógyítói oldalán megjelenő, a rövid távú megoldásokat preferáló kiadások is dinamikusan csökkennének. Ahhoz azonban, hogy ezt a célt elérjük, szükség van a jelenlegi egészségügyi modell finomhangolására, a családok, ezen belül pedig elsősorban a gyermekek fizikai és mentális jólétéhez kapcsolódó szakmai protokollok kialakítására, a gyermekegészségügyi és az oktatásügyi bizonyos területeken meglévő szinergiáinak kiaknázására, tevékenységeik összehangolására és az edukációs folyamatok intézményi szintű adaptációjának előkészítésére is.

A gyermek- és a család-egészségügyi fejlesztésének fontos gazdasági, társadalmi és politikai nyeresége, hogy a betegségek kialakulásának megelőzésével, az egészség mint érték megőrzésének hangsúlyozásával, folyamatos és széles körű edukációs munkával hozzájárulhat a fenntartható, versenyképes egészséggazdaság és egészségügy kialakulásához. A labda tehát a gólvonalon van. Már csak be kell rúgni. Ahogy Puskás tette egykoron.

Heim Pál, egészséggazdasági innovációs stratégia

MONETÁRIS POLITIKA

Az ECB-re várva

Az Európai Központi Bank kormányzótanácsának csütörtöki ülése az érdeklődés középpontjába kerül, miután Mario Draghi, a bank elnöke egyértelműen jelezte, hogy akár már júniusban konkrét lépésekre kerülhet sor.

Az Európai Központi Bankot (ECB) különösképpen zavarhatja az infláció jelenlegi alacsony színtje. Az elhúzódoan alacsony infláció miatt csökkenhetnek az inflációs várakozások is, ami még nehezebbé teszi a jegybank által kitűzött árstabilitási szint elérését. Az alacsony inflációnak más kockázata is vannak, amelyek közül néme-lyikre az eurózóna különösen érzékeny. Ha például az alacsony infláció lassú növekedéssel párosul, akkor az adósságráta csak nehezen csökkenthető.

Az ECB által adott „előretételező iránymutatás” („forward guidance”) szerint konkrét lépések következhetnek, ha megváltozik a kormányzótanács álláspontja az inflációt illetően, illetve ha a pénzpiacokon nemkívánatos módon szigorodnak a feltételek. Márciusi előrejelzésében az ECB 2014-re 1, a jövő évre 1,3, 2016-ra pedig 1,5 százalékos átlagos éves inflációt valószínűsített, feltételezve, hogy az olajár az idén átlagosan hordónként 106 dollár lesz, a következő néhány évben pedig csökken, az euró-dollár árfolyam pedig az előrejelzési horizonton mindvégig 1,36 marad („ECB Staff Macroeconomic Projections for the Euro Area”, ECB Monthly bulletin, 2014. március). Bár a technikai feltevések valószínűleg nem sokban változnak, szinte egyöntetű a várakozás, hogy az eurózóna jegybankja lefelé módosítja a prognózisokat. Március óta az inflációs adatok minden alkalommal elmaradtak a konszenzustól, és mind az első negyedéves, mind a második negyedéves átlag kisebb, mint az ECB prognózisa. Ezen felül a csalódást keltő első negyedéves GDP-adatok arra utaltak, hogy a kibocsátási rés nagyobb lehet annál, amekkorának korábban gondolták, ami további – lefelé mutató – nyomást gyakorolhat az inflációra. Mindezeket figyelembe véve valószínű, hogy az ECB júniusi előrejelzésében lefelé módosítja a korábbi inflációs prognózisait: az ideit körülbelül 0,8 százalékra, a jövő évit pedig nagyjából 1,2 százalékra.

Mely intézkedések a legvalószínűbbek? Mivel a fő gondot az infláció jelenti, az ECB valószínűleg a keresletet bővíti, az inflációt és az inflációs várakozásokat egyaránt növelő lépésekre szánja el magát. Bár az euró árfolyamára nincs monetáris politikai célszint kitűzve, a közös deviza (a tavaly nyári mélyponthoz viszonyítva több mint 10 százalékos) erősödése jelentősen hozzájárult az infláció elmúlt hónapokban tapasztalt enyhüléséhez. A standard modellek szerint a nominális árfolyam 10 százalékos emelkedése 0,4 százalékponttal csökkenti az inflációt. Az ECB újabb többször is említette az árfolyamot, a jegybanknak nyilván jobban tetszene, ha – lépései eredményeként – az euró gyengülne. Ezt figyelembe véve nagyon valószínűnek tűnik az alapkamat csökkentése. Mivel azonban a ráta eleve közel van a zéró szinthez, a további csökkentés a gazdaságra csupán marginális hatást gyakorolhat. A hatékonyság növelése érdekében az alapkamat-csökkentést más lépések is kísérhetik. Az ECB dönthet úgy, hogy a negatív tartományba csökkenti a letéti kamatot, csökkentve ezzel az Eonia (Euro Overnight Index Average) „de facto” alsó határát. Ebben az esetben a piaci kamatokra, majd pedig az árfolyamokra gyakorolt hatás erőteljesebb lenne, mint ha csupán az alapkamatot csökkentenék. Jegyezzük meg, hogy míg a közepes futamidejű eurózóna-beli pénzügyi kamatok nagyjából megfelelnek az egyesült államokbeli szinteknek, ez a rövid lejáratok esetében nem áll fenn. Az elmúlt két hónapban az átlagos Eonia 0,25 százalék volt, az

Effective Federal Funds Rate viszont 0,09 százalék. Az egyhetes lejáratoknál ennél is nagyobb a különbség. Ezek a folyamatok nyilvánvalóan hozzájárultak az euró erősödéséhez. A negatív letéti kamatok ugyanakkor több „mellékhatása” is van. A büntetőkamat felszámítása az ECB-nél elhelyezett letétekre ellentétben áll az új felügyeleti szabályozással. A Basel III rövid távú likviditási szabálya alapján a bankokat arra kéri, hogy képezzenek jó minőségű likviditáspuffereket – ezek közé tartozik a jegybanknál elhelyezett letét is –, hogy egy esetleges stresszhelyzetben rendelkezésre álljanak. A kormányzótanács szemében azonban a pro és kontra érvek inkább a negatív letéti kamat felé húznak, erre utaltak a tagok által a közelmúltban tartott beszédek, amelyek célja valószínűleg éppen a piacok felkészítése volt.

Az ECB megerősítheti a kamatszintekre vonatkozó „iránymutató előrejelzését” is. Ha az ECB képes meggyőzni a piacokat arról, hogy az alapkamat a jelenleg vártnál hosszabb ideig a mostani alacsony szinten marad, akkor az euró még inkább gyengülhetne. A hatás még erősebb lehetne, ha a jegybank a hosszabb futamidejű pénzügyi kamatozatot is csökkenteni tudná. E cél érdekében az ECB elindíthat egy újabb LTRO-t (Longer Term Refinancing Operation), 12–24 hónapos futamidővel. Ezt az eszközt előre lefixált kamattal is bevezetheti, úgy, hogy ez a kamat – szemben a korábbi speciális, hároméves LTRO-val – nem egyezik meg az MRO (Main Refinancing Operations) átlagos kamatával. Az ECB nyitva hagyhatná bankok számára a lehetőséget, hogy beszálljanak ebbe a speciális LTRO-ba annak teljes időtartama alatt. Az arbitrárszkonkciók így csökkenének a közepes futamidejű pénzügyi kamatok, mivel az utóbbiak a speciális LTRO-ban rögzített szinttel lennének egyenlők. Egy ilyen LTRO megerősítené és hitelesítené az ECB „előretételező iránymutatását” és hozzájárulna a kamatok csökkentéséhez, a finanszírozási futamidők elnyújtásához, valamint a likviditás bővítéséhez. A banki mérlegek forrás- és eszközoldala közötti szerkezeti (például lejárat) eltérések jobban össze lennének han-

CLEMENTE DE LUCIA

A hatékonyság növelése érdekében az alapkamat-csökkentést más lépések is kísérhetik.

golva, amit a Basel III előírásai is megkövetelnek. Végül, de nem utolsósorban, az ECB elindíthat egy, a Bank of England „Funding for Lending” programjához hasonló mechanizmust is, amelyben az olcsó jegybanki finanszírozáshoz való hozzáférést a nem pénzügyi szektornak nyújtott új hitelekhez köti. Előfordulhat az is, hogy a kormányzótanács meglep bennünket, és más, nem konvencionális lépésekre – például eszközvásárlásra – szánja el magát. Valószínűbbnek tartjuk azonban, hogy az ECB inkább lépésről lépésre fog haladni, és a meghozott intézkedések gazdasági hatásának mérlegelése után folyamodik csak radikálisabb eszközökhöz.

Clemente De Lucia, Economic Research Department, BNP Paribas